

वनस्पतीजन्य कीटकनाशके :

सुरवातीला ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी (किंवा अॅझाडिरेक्टिन ३०० पीपीएम ४ मि.लि.प्रति लिटर पाणी) फायदेशीर ठरते.

जैविक व्यवस्थापन :-

- घाटेअळीच्या प्रभावी व्यवस्थापनाकरिता प्रती हेक्टरी एच.एन.पी.व्ही.५०० रोगग्रस्त अब्यांचा अर्क (१ x १० चा ९ वा घात तीव्रता) १० मि.लि.लिटर पाणी याप्रमाणात फवारणी करावी.
- विषाणूच्या फवारणीची कार्यक्षमता अति - नील किरणात टिकविण्यासाठी अर्धा लिटर पाण्यात ५० ग्रॅम राणीपॉल टाकून हे द्रावण १ मि.लि. प्रती लिटर प्रमाणे अर्कात मिसळून फवारणी करावी. ही फवारणी शेतात प्रथम व द्वितीय अवस्थेतील अब्या असतांना केल्यास अतिशय प्रभावी ठरते.
- बिव्हेरिया बॅसियाना (१ टक्के विद्राव्य) ३ किलो प्रती हेक्टरी प्रती ५०० लिटर पाणी (६० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी) याप्रमाणात फवारणी करावी.

रासायनिक नियंत्रण

आब्यांचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसानीच्या पातळीवर पोहोचल्यास १५ दिवसाचे अंतराने दोन फवारण्या कराव्यात. पहिली फवारणी पीक ५० टक्के फुलोऱ्यावर असताना तर दुसरी फवारणी त्यानंतर १५ दिवसाने करावी.

केंद्रिय कीटकनाशक मंडळाद्वारे घाटेअळीसाठी शिफारशित कीटकनाशक	क्रियाशील घटक (ग्रॅम)	मात्रा प्रति १० लिटर पाणी
क्विनॉलफॉस (२५ ईसी)	२५०	२० मि.लि.
लॅमडा सायहॅलोथीन (५ ईसी)	२५	१२.५ मि.लि.
इमामेक्टिन बेन्झोएट (५ एसजी)	११	४.५ ग्रॅम
क्लोरअॅन्ट्रानिलीप्रोल (१८.५ एससी)	२५	२.५ मि.लि.

टिप :- हे प्रमाण नॅपसॅक पंपासाठी आहे.

अशा प्रकारे घाटेअळीचे कमीतकमी खर्चात एकात्मिक पद्धतीने व्यवस्थापन केल्यास निश्चित उत्पादनामध्ये वाढ दिसून येईल.

संपादक व प्रकाशक
डॉ. ला. रा. तांबडे
वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख

• संकलक •

प्रा.एस.पी.जवळगे
विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण)

डॉ. ला. रा. तांबडे
वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख

कृषि विज्ञान केंद्र, सोलापूर

तांत्रिक माहिती स्रोत : महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

प्रकाशन वर्ष : डिसें.२०१६ | एकूण घडी पुस्तिका क्र.५० | एकूण प्रकाशन क्र.५८ | प्रति : २००० | एकूण खर्च : रु.४९३०/- (कृ.वि.के.सोलापूर)

हरभऱ्यावरील घाटेअळीचे एकात्मिक व्यवस्थापन :

प्रौढ अवस्था (८ ते १० दिवस)

कोष अवस्था
(९ ते ११ दिवस)

जीवनक्रम
(३७ ते ४९ दिवस)

अंडी अवस्था
(३ ते ५ दिवस)

अळी अवस्था (१७ ते २३ दिवस)

वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख
शबरी कृषि प्रतिष्ठान संचालित,
कृषि विज्ञान केंद्र, सोलापूर

सोलापूर-बार्शी रोड, मु.खेड, पो.केगाव,
ता.उत्तर सोलापूर, जि.सोलापूर (महाराष्ट्र)

फोन : ०२१७-२५००१५३

Visit us at : www.kvksolapur.org

हरभन्यावरील घाटेअळीचे

एकात्मिक व्यवस्थापन :

घाटेअळी हरभरा पिकावर दोन जीवनक्रम पूर्ण करते व विशेषतः पिक कळी फुलोरा अवस्थेत आल्यापासून अळीचा जास्त प्रादुर्भाव दिसून येतो.

ओळख : पूर्ण विकसित घाटेअळी पोपटी रंगाची (विविध छटाही आढळतात) ४-५ से.मी.लांब असते. पतंग शरीराने दणकट असून पिवळसर तपकिरी रंगाचा असतो.

प्रादुर्भाव वैशिष्ट्ये :-

■ हरभन्याच्या पानावरील ग्रंथीच्या आम्लयुक्त स्रावामुळे (मॅलीक व ऑक्झॅलीक आम्ल) किडींच्या वाढीला आडकाठी होते.

■ पिकाला पाण्याची पाळी तुषार सिंचन पद्धतीने दिल्यास मॅलीक व ऑक्झॅलीक आम्ल घटक कमी होतात.

■ काबुली हरभन्यावर देशी वाणांपेक्षा घाटेअळीचा जास्त प्रादुर्भाव आढळतो.

■ टपोच्या देशी वाणांवर घाटे अळीचा लहान दाण्याच्या वाणांपेक्षा जास्त प्रादुर्भाव आढळतो.

■ कळी पुलोरा अवस्थेपेक्षा घाटे व परिपक्व होणाऱ्या दाण्यावरील प्रादुर्भाव आर्थिकदृष्ट्या नुकसानकारक ठरतो.

■ ओलीत तसेच नत्र या मुलद्रव्यांचा अतिवापरामुळे हरभन्याची बहारदार वाढ होते. अशा पिकांवर हेलीकोवर्पाचा जास्त प्रादुर्भाव होतो.

■ दाट पेरलेल्या हरभन्यामध्ये जास्त प्रादुर्भाव दिसून येतो.

एकात्मिक व्यवस्थापन पद्धत -

मशागतीय पद्धती :-

■ उन्हाळ्यात जमिनीची खोल नांगरट करावी. त्यामुळे जमिनीतील किडीच्या अवस्था नष्ट होतील.

■ शिफारस केलेल्या कालावधीत पेरणी करावी.

■ शिफारस केलेल्या वाणाची योग्य अंतरावर पेरणी करावी.

■ हरभरा पीकात आंतरपीक अथवा मिश्र पीक अथवा शेतीच्या सभोवताली दोन ओळी जवस, कोथींबीर किंवा मोहरी या पिकाची लागवड करावी म्हणजे परभक्षी किटकांचे संवर्धन होण्यात मदत होईल.

■ हरभरा पेरतांना त्या सोबत १०० ग्रॅम प्रति हेक्टरी ज्वारीचे बियाणे मिसळून पेरणी करावी ज्यामुळे पक्षी आकर्षित होऊन घाटे अळीच्या आळ्या वेचून खातील.

■ पिकांच्या फेरपालटीसाठी बाजरी ज्वारी मका अथवा भुईमूग यांचा वापर करावा.

■ मुख्य पिकाभोवती झेंडू या सापळा पीकाची एक ओळ लावावी.

■ कोळपणी करून पीक एक महिन्यापर्यंत तनविरहीत ठेवावे.

■ शेताच्या बांधावरील किडींची पर्यायी खाद्यतने उदा. कोळसी, रान भेंडी, पेटारी ही पर्यायी खाद्यतने वेळोवेळी काढून नष्ट करावीत.

पीक सर्वेक्षण :-

रासायनिक कीटकनाशकांची फवारणी करण्याआधी पिकावरील किडीची संख्या लक्षात घ्यावी. शेतकऱ्यांनी त्यासाठी आठवड्यातून किमान एकवेळा पिकाचे सर्वेक्षण करावे. हेलील्यूर असलेले कामगंध सापळे हेक्टरी पाच या प्रमाणात पिकापेक्षा एक फुट उंचीवर लावावेत.

रोज सापळ्यातील नर पतंगांची नोट घेऊन ते मारून टाकावेत. पतंगाची संख्या सतत ३ दिवस आर्थिक नुकसानीच्या मर्यादेपेक्षा जास्त (८-१०

प्रती सापळा) आढळल्यास उपाययोजना करावी.

■ शेतात प्रति हेक्टरी २० पक्षी स्थानके उभारावीत.

■ मित्रकीटकांच्या जोपासनेकडे लक्ष द्यावे.कॅम्पोलेटीस क्लोरिडी या मित्रकिडीचा शाकीय अवस्थेत ५ - ५० टक्क्यापर्यंत घाटेअळी नियंत्रणासाठी फायदा होतो.

■ मित्रकीटकांची भूरपूर संख्या असल्यास वनस्पतीजन्य किंवा मित्रकीटकांसाठी सुरक्षित रासायनिक कीटकनाशकांची फवारणी करावी.

■ घाटेअळीने आर्थिक नुकसानीची पातळी (१-२ अब्ब्या प्रती मिटर ओळ किंवा ५ टक्के कीडग्रस्त घाटे) पार केल्यास कीडनाशकांची फवारणी करावी.

